

Dokument nr. 8:50

(2004-2005)

Privat forslag fra stortingsrepresentant Jan Simonsen

Forslag fra stortingsrepresentant Jan Simonsen om å godkjenne gratis behandlingsopplegg ved Dødehavet for pasienter med revmatisme og muskel- og skjelettlidelser

Til Stortinget

BAKGRUNN

Helse-Norge står i dag foran mange utfordringer. Stadig flere unge mennesker får langvarige og kroniske helseplager. Andelen langtidssykmeldte og uføretrygdede vokser raskt. Tallmessig er muskel- og skjelettlidelser den viktigste årsaken til sykkelighet og funksjonshemming, ofte med sammensatt fysisk og psykisk problematikk.

Dette gir store lidelser og redusert livskvalitet for den syke selv, med ringvirkninger til den nærmeste familie.

Samfunnsøkonomisk utgjør dette store summer i form av sykepengene, uførepensjon og medisin på blå resept.

Ved kronisk sykdom og livslang behandling er en av utfordringene å finne behandlingsmetoder med minst risiko og bivirkninger og størst mulig gevinst for pasienten. Det er viktig å styrke kroppen og sinnets egne helbredende krefter. Behandling og rehabilitering krever en helhetlig og individuell tilnærming til den enkeltes sammensatte problematikk, samt oppfølging over tid. Dette igjen krever nært samarbeid mellom ulike legespesialister, fastlege, fysioterapeut, sosialkonsulent, trygdeetat, Aetat, arbeidsgiver og pasient.

Dødehavet

Legene Elisabeth og Rune Dramsdal ønsker å starte behandlingssenter ved Dødehavet for nord-

menn som lider av kroniske sykdommer, som revmatisme og muskel- og skjelettlidelser. De er overbevist om at behandlingen ved Dødehavet er det beste den pasientgruppen kan få, ikke minst på grunn av det unike klimaet.

I 30 år har dansker fått behandling ved Dødehavet på statens regning.

På norsk kalles verdens lavtliggende innsjø for Dødehavet. Jødene kaller den for Saltsjøen. Bibelen bruker også uttrykket "Den østlige sjøen". Araberne kaller den "Lots sjø", og enda et navn er "Asfaltsjøen" (Mera Asphaltikus). Alle navnene beskriver på hver sin måte den særegne sjøen.

Saltsjøen er et dekkende navn, for den har en salttholdighet på over 30 pst., ti ganger høyere enn sjøvann. Det er den salteste og mest mineralrike innsjø i hele verden. Årsaken er at den ikke har noe avløp, og at den store fordampningen lar alle mineralene bli igjen i sjøen. De ligger i et tykt lag på bunnen av den opp til 430 meter dype sjøen. De store Dødehavsverkene utvinner store mengder mineraler fra denne innsjøen: magnesium, natrium, kalsium og kalium.

Det var romerne som ga innsjøen navnet "Dødehavet" (Mera Delmerto). Feilaktig trodde de at ingen ting kunne leve der. Fisk er der riktignok ikke, men det finnes visse mikrober innkapslet i vannet.

Helseturisme

Men det måtte en "viking" til for å få fart på helseturismen ved Dødehavet. I 1960-årene dro Viggo Kampmann, tidligere dansk statsminister, til kibbutz i Israel. Han var sosialdemokrat og venn av Israels første statsminister David Ben-Gurion. Under oppholdet i Israel oppdaget han at det saltholdige vannet i Dødehavet hadde en helbredende effekt på psoriasis. Derfor foreslo han at den danske stat skulle betale behandlingsopphold for pasienter med psoriasis og atopiske hudsykdommer. For at ordningen ikke skul-

le strykes av budsjettet i dårlige økonomiske tider, ble det lovfestet at danskene har rett til behandling ved Dødehavet, noe de fortsatt nyter godt av over 30 år senere. I 1969 fikk han av gårde en pilotgruppe. Danmark er så fornøyd med behandlingsresultatene at ordningen utvides. I 2004 utvidet de samarbeidet og sender større pasientgrupper med revmatiske sykdommer og muskel- og skjelettlidelser.

Det finnes en rekke varme kilder langs det 55 kilometer lange og 3-18 kilometer brede Dødehavet. Flere luksushotell er bygd, og i dag er det omkring 4 000 hotellrom med plass til 10 000 gjester. I tillegg kommer om lag 2 000-3 000 på dagsbesøk og 5 000-6 000 har sin arbeidsplass der.

Brom og oksygen

Dødehavets terapeutiske egenskaper skyldes først og fremst det unike klimaet og den spesielle beliggenheten. Lufta der inneholder mer brom enn andre steder i verden. Brom virker avslappende på nervesystemet og kroppen generelt.

Fordi Dødehavet er jordas laveste punkt, omkring 400 meter under havet, inneholder lufta også 10 pst. mer oksygen enn ved havets overflate. Og den er praktisk fri for allergener og annen forurensning fordi man befinner seg midt i ørkenen uten industri og tungtrafikk og med sparsom vegetasjon.

Det høye brom- og oksygeninnholdet i lufta gjør at folk rett og slett blir fortere friske. Derfor er det også planer om å bygge et hjerterehabiliteringssenter der.

En annen viktig faktor knyttet til den lave beliggenheten, er at en del av de farlige ultrafiolette strålene, UVB, som skaper solbrenthet og andre skader blir filtrert vekk. Den andre typen ultrafiolette stråler, UVA, som kan helbrede hudsykdommer, når derimot bakkenivå. Det betyr at man kan oppholde seg nesten ubegrenset i sola, noe som utnyttes i behandlingen.

På grunn av det store innholdet av salter og mineraler har vannet i Dødehavet en gunstig virkning på flere sykdommer og helseplager. Og over jordas lavtliggende innsjø er det aerosoler i lufta, stoffer som virker helsebringende når de pustes inn.

Behandling

En pilotgruppe bestående av 28 pasienter og et norsk behandlerteam på fem, fra Kristiansand i sør til Vadsø i nord, var i november måned 2004 på et 21 dagers behandlingsopphold ved Lot Hotell ved Dødehavet. Det var godt voksne mennesker, hovedsakelig over 60 år. De har det til felles at de lider av kroniske sykdommer som revmatisme og muskel- og skjelettlidelser. Tre poliopasienter var også med. Ellers har pasientene i tillegg til sin primære rehabiliteringsdiagnose også en eller flere tilleggslidelser, som hjertekarsykdom, diabetes mellitus og psykiske plager som depresjon.

Elisabeth Dramsdal, overlege i psykiatri ved Sentralsjukehuset i Rogaland, er ildsjelen bak prosjektet sammen med overlege Jan Haslerud.

Overlege Elisabeth Dramdal har i flere år vært overbevist om at behandlingen ved Dødehavet er den beste en kan få. Det skyldes først og fremst det unike klimaet og den spesielle beliggenheten. I tillegg har man der 30 års erfaring med behandling av ulike sykdommer, og det pågår kontinuerlig forskning. Men uten stor innsats og velvilje og masse arbeid fra dr. Marco Harari ved Medisinsk Senter og direktør Nechemia Ben-Porat ved Lot Hotell, hadde dette aldri blitt en realitet.

For kropp og sjel

Overlege Dramsdal opplyser at siden sykdomsbildet ved kronisk sykdom er sammensatt med både kroppslige og psykiske komponenter, må også behandlingen være sammensatt, helhetlig og individuelt tilrettelagt. Klimabehandlingen er en integrert del av den totale rehabiliteringspakken, som også omfatter fysisk trening, sosial og psykologisk intervensjon, samt psykoedukasjon.

Vi vet at legeme og sjel henger sammen og påvirker hverandre gjensidig. Det som skjer i kroppen, påvirker det som skjer i hodet og omvendt. Kronisk kroppslig sykdom er en alvorlig stressfaktor for hele organismen, og svært ofte fører dette til psykiske symptomer, for eksempel depresjon, som igjen forsterker de kroppslige plagene. Dette gir store lidelser og redusert livskvalitet for den syke selv, med ringvirkninger til den nærmeste familie. Derfor er en helhetlig behandlingstilnærming nødvendig.

Samtidig vet vi at kunnskap om egen sykdom og behandling øker vår evne til å mestre den utfordringen det er å leve med kronisk sykdom.

Den norske gruppen ble fulgt av et norsk behandlerteam som for anledningen fikk åpnet en "norsk klinikk". Teamet bestod av foruten overlegene Dramsdal og Haslerud, allmennlege ved Ørnen legesenter i Haugesund, Cecilie Gaarder, psykoteraapeut, Ingrid Johannesen, psykiatrisk hjelpepleier, og Siri Strømme Moghimi, fysioterapeut. I tillegg deltok overlege Liv Lefsaker og fysioterapeut Inger Søvik fra Revmatismesykehuset i Haugesund.

Bad og massasje

Overlege Dramsdal var meget imponert over det faglige nivået på behandlingen under ledelse av dr. Marco Harari. Dramsdal prøvde selv de ulike behandlingsformene.

Svoel- og mineralbadet har avslappende og muskelavspennende virkning, og reduserer leddbetennelse og hevelse. Det er smertelindrende og egner seg derfor godt for revmatikere. Pasientene oppholder seg 10 minutter i hvert av to varme bad, på 37 og 39

grader celsius, før de pakkes inn i tepper og slapper av i 20 minutter.

Varmt mudder

Ved mudderbehandling blir nesten hele kroppen påført mudder som er varmet opp til 39 grader celsius. Den samles opp fra spesielle plasser av sjøbunnen av Dødehavet og har et høyt innhold av helsebringende mineralsalter og sporstoffer, hvorav en del suges opp gjennom huden. Pasienten ligger innpakket i plast og tepper i 20-25 minutter. Det blir en veldig varmeutvikling, som en minisauna. Det virker svært avslappende og lindrer gikttildelser, muskelsmerter og stivhet.

Overlege Dramsdal roser den medisinske massasjen. Massørene, mange av dem har sin utdanning fra tidligere Sovjetunionen, er særdeles flinke. De går dypt, og får virkelig løst opp i muskelspenningene.

Det innendørs Dødehavsbassenget får vann direkte fra Dødehavet. Det holder konstant 38 grader celsius, noe som er ekstra bra om vinteren, da vannet i Dødehavet er noe kaldere. Det spesielle klimaet ved Dødehavet er helsebringende også for lunge- og hjertepasienter.

Individuelle samtaler

De norske pasientene ved Dødehavsklinikken hadde fullt program seks dager i uken de tre ukene oppholdet varte.

Mange startet dagen med et bad i Dødehavet, andre med styrketrening i grupper ledet av norsk fysioterapeut i og ved det oppvarmede bassenget. Noen gikk på fjelltur, mens andre dro på sykkeltur, alt etter form og krefter. Noen var med i psykologiske samtalegrupper, og alle hadde individuelle samtaler med

psykiater. Det gikk på mestring, på det å hanskens med en ny livsstil, å leve med og ikke mot sykdommen.

Konklusjon

I motsetning til dansker og tyskere må de norske deltakerne betale alt selv.

Forslagsstilleren vil peke på at staten bruker 80 mill. kroner på diverse behandlingsopplegg i blant annet Slovenia, Tyrkia, Spania inkludert Kanariøyene.

Forslagsstilleren vil peke på at muskel- og skjelettsykdommer og revmatisme er de sykdommer som øker mest, og disse pasientene har også et særlig behov for langtidsbehandling.

Forslagsstilleren viser til at ved Dødehavet er langtidseffekten av behandlingen veldokumentert gjennom internasjonal anerkjent forskning de siste 30 årene. Danmark og Tyskland har vært etablert med egne behandlingssentre i en årrekke, med gode resultater.

Forslagsstilleren mener det er på høy tid at også nordmenn på lik linje med blant annet dansker, får tilgang og mulighet til dette høyt kvalifiserte behandlingsopplegget.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen godkjenne gratis behandlingsopplegg ved Dødehavet for pasienter med revmatisme og muskel- og skjelettlidelser.

16. februar 2005